



POLICY BRIEF

สิงหาคม 2565



ปลูกฝังการอ่าน

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ
การเรียนรู้ของเด็ก



ความสำคัญ และอุปสรรคใกล้ตัว ในการพัฒนาการอ่านของเด็กไทย

ทักษะการอ่านที่ดีในวัยเด็ก นำไปสู่การพัฒนาด้านการเรียนรู้ และศักยภาพด้านอื่นๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ การอ่านหนังสือให้เด็กอายุ 4-5 ปีฟังทุกวัน เสริมสร้างการมีระเบียบวินัย การแบ่งปัน พื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม [1] การใช้ภาษา ความรู้รอบตัว และทักษะ ทางคณิตศาสตร์ [2]

ทักษะการอ่านเริ่มต้นจากการที่พ่อ/แม่อ่านหนังสือหรือ เล่านิทานให้เด็กๆ ฟัง และทำกิจกรรมการอ่านหนังสือกับลูก ตอนเด็กๆ และไม่ได้ใช้วิธีบังคับเข้มงวดจนเด็กเบื่อการอ่าน [3]

ปัจจุบันพบว่า เด็กปฐมวัยของไทยมีหนังสือนิทานหรือ สมุดภาพที่บ้านเฉลี่ย 3.9-8.7 เล่ม และที่สำคัญคือค่าเฉลี่ย ของการมีผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังที่บ้านต่ำกว่าสัดส่วน ของการมีหนังสือ ซึ่งหมายความว่าครอบครัวจำนวนไม่น้อย มีหนังสือนิทานที่บ้าน แต่ไม่มีใครอ่านหนังสือให้เด็กฟัง

นอกจากนี้ สื่อโซเชียลในปัจจุบันยังเป็นปัจจัยสำคัญที่แย่งเวลา การอ่านหนังสือของเด็ก โดยพบว่าในกลุ่มเด็กที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตและสื่อโซเชียลต่อวันสูงที่สุด จำนวน 12 ชั่วโมง 8 นาที และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี [4]

ทั้งยังพบว่า ครอบครัวจำนวนไม่น้อยขาดความเข้มงวด ในการใช้สื่อโซเชียลของเด็กๆ ในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการ ควบคุมระยะเวลาการใช้ หรือเนื้อหาที่มีความเหมาะสม โดยอยู่ในระดับที่เสี่ยงร้อยละ 44-62 และในระดับที่เสี่ยงมาก ร้อยละ 7-12 [5]



ภาพ: ภูเบศร์ สมุทรจักร



ภาพ: ภูเบศร์ สมุทรจักร

ผลกระทบ

ต่อพัฒนาการของเด็ก

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของเด็กไทย
ถดถอยลง ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD
และหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ธนาคารโลกระบุว่าความยากจนทางการเรียนรู้ คือ
ภาวะที่เด็กไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ หรืออ่านออก
เขียนได้น้อยมากเมื่อมีอายุครบ 10 ปี ซึ่งเป็นทั้งผลลัพธ์
และจุดเริ่มต้นของความยากไร้อื่นๆ [6] ซึ่งในประเด็นนี้จะ
กระทบต่อศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของไทยในอนาคต

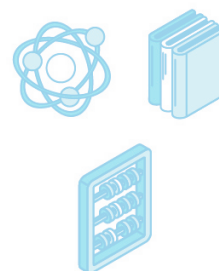
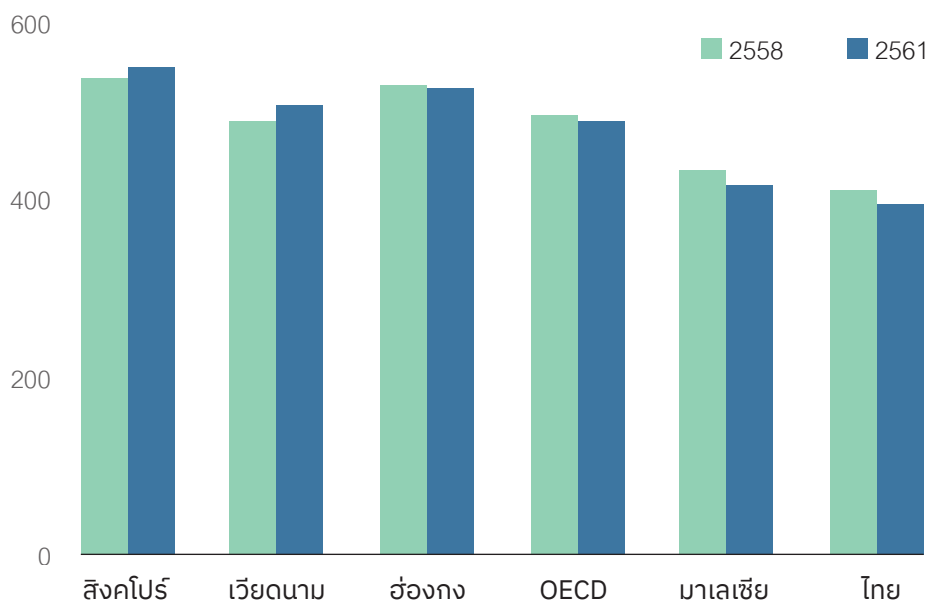
ทักษะการอ่านที่ไม่ดีพอ ประกอบกับการใช้สื่อโซเชียล
ที่มากเกินไป ส่งผลต่อพัฒนาการทางการใช้ภาษาพูด
และเขียนช้า และที่สำคัญคือเสี่ยงต่อการมีสมาธิสั้น [7]
ขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดโอกาสในการเรียนรู้ [8]
มีความเสี่ยงสูงต่อการแสดงออกก้าวร้าว และการเก็บกด [9]

มีหนังสือ/นิทาน
ที่บ้านเฉลี่ย
3-8 เล่ม

สัดส่วน
ที่มีผู้ใหญ่ที่บ้าน
อ่านหนังสือให้ฟัง
น้อยกว่า สัดส่วน
การมีหนังสือ



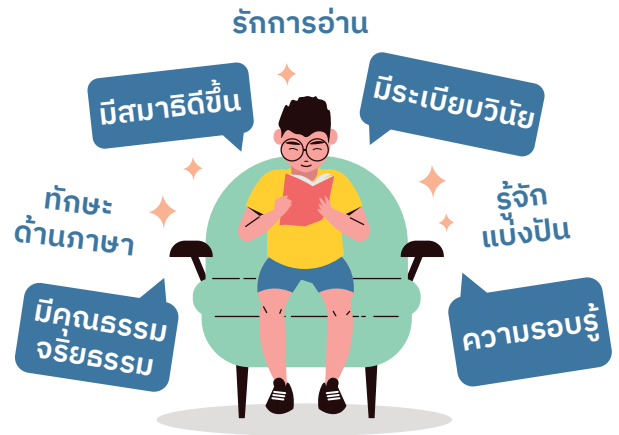
คะแนน PISA ของประเทศไทย พ.ศ. 2558 และ 2561
เทียบกับบางประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้



ข้อมูลจาก: สุขภาพคนไทย 2563 :
สองทศวรรษ ปฏิรูปการศึกษาไทย
ความล้มเหลวและความสำเร็จ /
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1 ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่เพื่อผลักดันให้ครอบครัวตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน
- 2 สนับสนุนให้พ่อแม่และสมาชิกครอบครัวอ่านหนังสือให้เด็กฟัง หรือร่วมกันอ่านหนังสือกับเด็ก โดยชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองสามารถทำได้ทันที และทำได้ง่ายๆ ในครอบครัว
- 3 สร้างวินัยเพื่อควบคุมการใช้สื่อโซเชียลของเด็กให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งจัดสรรหนังสือที่เหมาะสม และทันสมัยให้แก่ครอบครัวในชุมชนที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึง



อ้างอิง

- 1 สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน และ กิริติคุะสานนท์. (2560). การอ่านสร้างครอบครัวอบอุ่น ลดความเหลื่อมล้ำได้. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565 จาก https://th.rajanukul.go.th/_admin/file-download/4-6296-1511837357.pdf
- 2 Reading to Young children-A head start in life
- 3 สำนักงานอุทยานการเรียนรู้. (2551). โครงการวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.tkipark.or.th/stocks/extra/00067e.pdf>
- 4 รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พ.ศ.2563. สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- 5 ภูเบศร์ สมุทรจักร กมลชนก ขำสุวรรณ กัญญาพัชร สิทธิเกษม. (2563). โลกที่ 3 ของซีแอลฟา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม. <https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/Report-File-591.pdf>
- 6 ชลิดา หนูหล้า. (2564, 22 พฤศจิกายน). เพราะที่สุดแห่งความขัดสนคือความยากจนทางการเรียนรู้. The 101 World. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.the101.world/learning-poverty/>
- 7 สมัย ศิริทองถาวร. (2560). กรมสุขภาพจิต เตือนปล่อยเด็กเล่นแท็บเล็ต เสี่ยง "ไฮเปอร์เทียม". สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.news.thaipbs.or.th/content/262927>
- 8 วราลี เดชพุทธรังษี และ คณะ. (2563) ความสัมพันธ์ระหว่างอายุที่เริ่มใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับพัฒนาการล่าช้าของเด็กอายุ 6 เดือน - 5 ปี. วารสารโรงพยาบาลนครพิงค์, 13(2), 1-19.
- 9 Boyes, M. E., Tebbutt, B., Preece, K. A., & Badcock, N. A. (2018). Relationships between reading ability and child mental health: Moderating effects of self-esteem. Australian Psychologist, 53(2), 125-133.

ผู้เขียน

รศ.ดร. ภูเบศร์ สมุทรจักร | กัญญาพัชร สิทธิเกษม | รศ.ดร. ชาย โพธิ์สิด

รายงานสุขภาพคนไทย

ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยความร่วมมือของ สำนักงาน



กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตั้งแต่ปี 2546 อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ และประเด็นสำคัญด้านสุขภาพ โดยข้อมูลและองค์ความรู้ทำหน้าที่ในการชี้ประเด็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญของประเทศ ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางนโยบายในอนาคต

<https://www.thaihealthreport.com>

<https://www.facebook.com/Thaihealthreport>

